

Adı:	 Lisesi	Puan
Soyadı	10. Sınıflar Tarih Dersi	
Sınıfı:	No:	2025- 2026 Eğitim Öğretim Yılı 1. Dönem 1. Yazılı

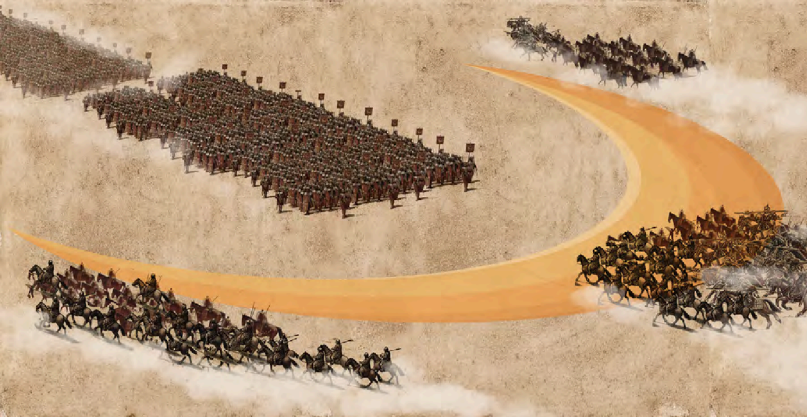
SORULAR

Öğrenme Çıktısı: TAR.10.1.1.

1. Soru: Öncül: 1048'deki Pasinler Savaşı, Selçukluların Doğu Roma (Bizans) ile yaptığı ilk büyük savaştır. Bu savaştan sonra diplomatik ilişkiler başlamış ve İstanbul'daki harap bir caminin tamir edilmesine izin verilmiştir. Ayrıca, bu camide Abbasi halifesi ve Sultan Tuğrul Bey adına hutbe okunması ve mihraba ok-yay damgası işlenmesi kararlaştırılmıştır.

Pasinler Savaşı'ndan sonra İstanbul'daki camide Tuğrul Bey adına hutbe okutulması, Selçuklular açısından ne tür bir kazanıma işaret etmektedir?

Bu durum, Selçukluların sadece askeri bir zafer kazanmakla kalmayıp, aynı zamanda siyasi ve dini bir üstünlük de elde ettiğini gösterir. Doğu Roma'nın başkentinde (İstanbul'da) kendi sultanları adına hutbe okutmak, Bizans üzerinde bir siyasi etkinlik kurduklarını ve İslam dünyasındaki saygınlıklarını artırdıklarını kanıtlar.

2. Soru: Görselde Türklerin "Turan Taktiği" (ya da bozkır kapanı) tasvir edilmiştir. Malazgirt Savaşı'nda Sultan Alp Arslan bu taktiği uygulamıştır. Ayrıca Bizans ordusunda Frank, Norman, Gürcü askerlerin yanı sıra ücretli Türk askerler olan Peçenekler ve Uzlar da bulunmaktaydı. Selçuklu ordusu ise neredeyse tamamen

Türklerden oluşuyordu.

Malazgirt Savaşı'nın kazanılmasında, Bizans ordusunda bulunan Peçenek ve Uzların tutumu ne olmuştur?

Bizans ordusundaki ücretli Peçenek ve Uz birlikleri, savaş sırasında karşılarındaki Selçuklu ordusunun kendi soydaşları (Türk) olduğunu fark etmişlerdir. Bu nedenle savaşın ortasında Bizans ordusuna ihanet ederek Selçuklu tarafına geçmişlerdir. Bu durum, Bizans ordusunun savaş düzeninin bozulmasına ve Selçukluların zafer kazanmasına önemli bir katkı sağlamıştır.

3. Soru: Malazgirt Zaferi (1071) Anadolu'nun kapılarını Türklere açmıştır. Miryokefalon Zaferi (1176) ise Bizans'ın Türkleri Anadolu'dan atma ümidini tamamen sona erdirmiştir. Bu zaferden sonra Batılı kaynaklar ve Bizans, Anadolu'nun artık bir Türk vatani olduğunu kabul etmek zorunda kalmıştır. Bu yüzden Miryokefalon, Malazgirt Zaferi'nin 'tam bir tescili' (onaylanması) sayılır.

Malazgirt ve Miryokefalon zaferlerini "Anadolu'nun yurt edinilmesi" süreci açısından karşılaştırınız. Bu iki savaşın süreçteki rolü arasındaki fark nedir?

Malazgirt Savaşı, Türklere Anadolu'nun kapısını açan ve yurt edinme sürecini *başlatan* savaştır. Miryokefalon Savaşı ise bu süreci *kesinleştiren* ve Anadolu'nun bir Türk yurdu olduğunu Bizans'a ve dünyaya kabul ettiren (tescilleyen) savaştır. Kısacası, Malazgirt bir başlangıç, Miryokefalon ise sonucun onaylanmasıdır.

4. Soru: Malazgirt Zaferi'nden sonra Sultan Alp Arslan, komutanlarına "kılıç hakkı" olarak fethettikleri bölgelerde kendi beyliklerini kurma izni verdi. Danişmentliler, Saltuklular, Artuklular gibi beylikler kuruldu. Bu beylikler, bir yandan Anadolu'yu Türkleştirirken bir yandan da Haçlılar, Gürcüler ve Ermeniler ile mücadele ettiler.

Sultan Alp Arslan'ın "kılıç hakkı" uygulamasının Anadolu'nun fethine ve savunulmasına etkisi ne olmuştur?

Bu uygulama, fetihleri hızlandırmıştır. Komutanlar kendi beyliklerini kurmak için daha hızlı hareket etmiştir. Kurulan bu beylikler (Danişmentliler, Saltuklular vb.) fethettikleri yerlere cami, medrese gibi yapılar yaparak Anadolu'yu Türkleştirmiş ve İslamlaştırmıştır. Ayrıca, özellikle Haçlı Seferleri sırasında düşman ordularıyla savaşarak Anadolu'nun savunulmasında çok önemli bir rol oynamışlardır.

Öğrenme Çıktısı: TAR.10.1.2.

5. Soru: İslam öncesi Türk devletlerinde hükümdarlar, devleti yönetme gücünü Gök Tanrı'dan aldıklarına inanır ve buna "kut" denirdi. Türkler İslamiyet'i kabul ettikten sonra bu anlayış devam etti ancak "kut" yerine "Allah'ın takdiri" veya "Allah'ın yeryüzündeki gölgesi (zillullah fi'l-arz)" ifadeleri kullanılmaya başlandı.

Türklerin İslamiyet'i kabul etmesiyle birlikte devlet yönetme yetkisinin (kut) kaynağında nasıl bir *değişim* ve nasıl bir *süreklilik* (devamlılık) yaşanmıştır?

- **Süreklilik (Devam Eden):** Yönetme yetkisinin kaynağının ilahi (Tengri/Allah) olduğu inancı devam etmiştir.
- **Değişim:** İlahi gücün adı "Gök Tanrı" yerine "Allah" olarak değişmiştir. Hükümdar, "Gök Tanrı'nın temsilcisi" yerine "Allah'ın yeryüzündeki gölgesi" olarak anılmaya başlanmıştır.

6. Soru: Aşağıdaki tabloda Türk-İslam devletlerinde kullanılan bazı hükümdarlık alametleri (sembolleri) verilmiştir.

1. Otağ (Saltanat Çadırı) 2. Hutbe Okutmak 3. Para Bastırmak 4. Çetr (Şemsiye) 5. Tuğ (Sancak) 6. Hilat (Tırâz)

Soru: Tablodaki hükümdarlık alametlerini, "İslamiyet Öncesi Dönemden Devam Edenler" ve "İslamiyet'in Kabulüyle Eklenenler" olarak iki gruba ayırarak yazınız.

- **İslamiyet Öncesi Dönemden Devam Edenler:** 1 (Otağ), 3 (Para Bastırmak), 5 (Tuğ).
- **İslamiyet'in Kabulüyle Eklenenler:** 2 (Hutbe Okutmak), 4 (Çetr), 6 (Hilat/Tırâz).

7. Soru: Türk-İslam devletlerinde "devlet hanedanının ortak malıdır" anlayışı devam etti. Kut inancına göre hanedanın bütün erkek üyeleri (amca, kardeş, yeğen) tahta çıkma

konusunda eşit hakka sahipti. Bu nedenle, bir sultan öldüğünde tahta kimin geçeceği konusunda kesin bir kural (veraset sistemi) yoktu.

Tahta geçiş sisteminin (veraset) kesin kurallara bağlı olmaması, devletin merkezî gücünü nasıl etkilemiştir?

Bu durum, sultan öldüğünde hanedan üyeleri arasında sürekli taht kavgaları çıkmasına neden olmuştur. Bu iç çatışmalar, devletin merkezî otoritesini (gücünü) zayıflatmış, devleti güçsüz düşürmüştü ve bazen de devletlerin kısa sürede yıkılmasına yol açmıştır.

8. Soru: Büyük Selçuklu Devleti'nde genç melikler (şehzadeler), yönetim tecrübesi kazanmaları için 'atabey' adı verilen tecrübeli devlet adamlarıyla birlikte eyaletlere gönderilirdi. Ancak merkezî otorite zayıfladığında, bu atabeylerden bazıları bulundukları eyaletlerde güç kazanarak özerklik ilan etmeye (bağımsız gibi davranmaya) başladı.

Atabeylik sisteminin asıl amacı ile zamanla yol açtığı sonuç arasında nasıl bir zıtlık vardır?

Sistemin asıl amacı, melikleri eğiterek devleti daha iyi yönetmelerini sağlamak ve böylece *devletin bütünlüğünü güçlendirmektir*. Ancak zamanla yol açtığı sonuç, atabeylerin bağımsız hareket ederek devleti *parçalaması* ve merkezî otoriteyi *zayıflatması* olmuştur. Amaç bütünlüğü sağlamak iken sonuç parçalanma olmuştur.

9. Soru: Büyük Selçuklu Dönemi'nde ikta sistemi geliştirilerek uygulandı. Bu sisteme göre, belirli bölgelerin topraklarını işleme hakkı (vergileri toplama hakkı) komutanlara ve askerlere verilirdi. İkta sahipleri, bu gelire karşılık olarak devlete tam donanımlı, savaşa hazır askerler (ikta birlikleri) beslemek zorundaydı.

İkta sisteminin devlet hazinesine (parasına) doğrudan yük olmadan orduya sağladığı en önemli fayda ne olmuştur?

Devletin hazinesinden maaş ödemesine gerek kalmadan, doğrudan topraktan elde edilen gelirle, her zaman savaşa hazır olan kalabalık bir askerî güce (orduya) sahip olmasını sağlamıştır.

Öğrenme Çıktısı: TAR.10.1.3.

10.Soru: Aşağıdaki tabloda Selçuklu toprak sisteminden bazı arazi türleri açıklanmıştır.

Arazi Türü	Açıklaması
Has Arazi	Geliri doğrudan hükümdara (sultana) ait olan topraklar.
İkta Arazi	Maaş ve asker beslemesi karşılığı komutanlara verilen topraklar.
Mülk Arazi	Kişilere ait olan, alınıp satılabilen özel topraklar.

Vakıf Arazi	Geliri hayır işleri için ayrılan topraklardır. Bu gelirle cami, medrese, şifahane (hastane) ve kervansaray gibi yapılar inşa edilir ve masrafları karşılanırdı.
-------------	---

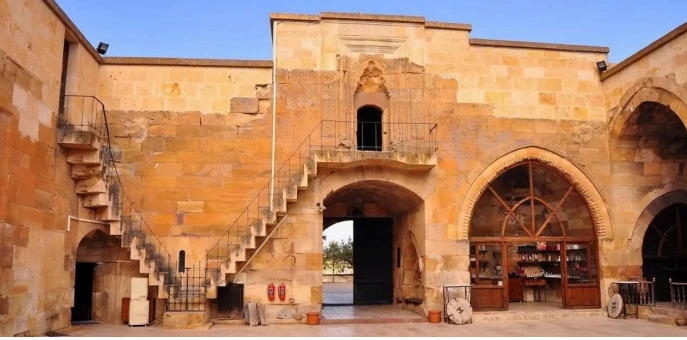
Tabloya göre "Vakıf Arazi" sisteminin, Selçuklu şehirlerindeki toplumsal hayata katkısı ne olmuştur?

Vakıf sistemi, şehirlerdeki toplumsal ihtiyaçları devletin para harcamasına gerek kalmadan karşılamıştır. Vakıf arazilerinden elde edilen gelirlerle halkın ücretsiz yararlanabileceği sosyal kurumlar yapılmıştır. Örneğin, ibadet için camiler, eğitim için medreseler, sağlık için şifahaneler (hastaneler) ve ticaret yollarında kervansaraylar inşa edilmiştir. Bu durum, şehirlerin gelişmesini ve halkın refah içinde yaşamasını sağlamıştır.

11. Soru: Ahilik, Anadolu'da kurulan bir esnaf ve zanaatkâr teşkilatıdır. Kurucusu Ahi Evran'dır. Ahi liderleri, kendi meslek gruplarındaki (örneğin dericiler, ayakkabıcılar) ustaları, kalfaları ve çırakları bir araya getirirdi. Ahilik sadece bir meslek örgütü değil, aynı zamanda "fütüvvet" denilen ahlaki kuralları olan, misafirperverliği ve kardeşliği öne çıkaran bir sosyal yapıydı.)

Ahilik teşkilatının *mesleki* görevi (işi) dışında, *toplumsal* görevi nedir?

Mesleki görevi, esnaf ve zanaatkârları örgütlemek, ürün kalitesini denetlemek ve çırak-kalfa-usta yetiştirmektir. *Toplumsal görevi* ise sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı sağlamaktır. Ahiler, "fütüvvet" (kardeşlik, cömertlik) ahlakını yaşatmışlardır. Tekke ve zaviyelerinde yoksullara, yolculara ve misafirlere ücretsiz yemek ve konaklama sağlayarak toplumsal dayanışmayı ve kardeşliği güçlendirmişlerdir.

12. Soru: Selçuklular, Anadolu'daki ticaret yollarını canlandırmak için bu kervansaraylardan yüzlercesini inşa etmiştir. Tüccarlar bu kervansaraylarda 3 gün boyunca ücretsiz konaklar, mallarını güvenle depolar ve hayvanlarının bakımını yaparlardı.) Selçukluların ticaret yolları üzerine bu kadar görkemli ve güvenli kervansaraylar yapmasının *ekonomik amacı* nedir?

Ekonomik amaç, uluslararası ticareti canlandırmak ve Anadolu'yu güvenli bir ticaret merkezi hâline getirmektir. Tüccarlara ücretsiz ve güvenli konaklama (devlet sigortası gibi) sağlayarak onları Anadolu yollarını kullanmaya teşvik etmişlerdir. Daha fazla yabancı tüccarın Anadolu'dan geçmesi, daha fazla gümrük vergisi toplanması ve devletin ekonomik olarak zenginleşmesi anlamına geliyordu.

İçeriklerin devamı için bize destek olabilirsiniz

Kolay seviye <https://tarihkursu.com/>

Youtube abone olmak için: <https://www.youtube.com/@tarihkursu>

Pdf dosyalara ulaşabileceğiniz web sitemiz: <https://www.tarihkursu.com/>

Facebook sayfamız: https://www.facebook.com/tarihkursu?locale=tr_TR

instagram sayfamız: <https://www.instagram.com/tarihkursu/...>

- Yeni müfredata uygun
- Akıllı tahtalar ile % 100 uyumlu
- Her ünite için ayrı slayt
- Zorunlu dersler + Seçmeli dersler
- Tyt-Ayt kurs slaytları
- Zengin içerik

Güncel slaytlarımızı incelediniz mi?

İşimiz Gücümüz Tarih

Slaytlarımıza ulaşmak için tıkla:

<https://tarihkursu.com/index.php/2024/08/29/2024-2025-guncel-tarih-dersi-slaytlari-ve-tyt-kurs-slaytlari/>